

Jak to, že máme pouze jeden antimonopolní úřad?

Ing. Jaroslav Charvát, MBA, LL.M.

Odpověď na otázku v názvu článku spočívá v poměrně jednoduché odpovědi. Je tomu tak proto, že hlavní příčinou vzniku monopolů obecně je existence překážek vstupu na trh; monopol je jediným prodávajícím daného statku na relevantním trhu, protože ostatní společnosti nemohou na trh vstoupit a soutěžit s ním. Jedním z důvodů překážek je skutečnost, že vláda udělí jediné společnosti výhradní právo na výrobu určitého statku.

Mnoho povyku pro nic

Lze konstatovat, že hospodářská soutěž je typickým problémem, který odráží rozdíly vnímání reality ekonomy a právníky. Podobně jako v ekonomii, existuje i v právu nesmiřitelnost dvou základních přístupů: svobody a moci státu. Jak říká Bruce Benson:¹⁾ „**Nejde o to rozhodovat,**

jaká dobrá legislativa má být přijata namísto té špatné. Jde o to rozhodnout, jestli je individuální svoboda principiálně slučitelná se současným systémem založeným na legislativě a s legislativou zcela identifikovatelným.“

Dá se říci, že žijeme ve světě fiktivní reality. Prakticky v každém humanitním oboru jsou fakta zahalena nebo zahalována „objektivními“ tvrzení analytiků, vědců, odborníků a sociálních inženýrů. To platí především pro ekonomii. Svobodný trh, kapitalismus trpěl a trpí periodickými ekonomickými krizemi, jejichž náhlé propuknutí je nazýváno „panikou“ nebo ještě eufemističtěji „finanční krizí“ a skomírající období po panice se nazývá „deprese.“ Rozdělení výrobních prostředků v tzv. socialismu vedlo k nemožnosti svobodného trhu a tak tento ekonomický systém trpěl a někde ještě trpí skutečnou, spojitou krizí.

Nejslavnější deprese v moderní době je samozřejmě ta, která začala typickou finanční panikou v roce 1929 a trvala až do počátku Druhé světové války. V současné době jsme přímými svědky druhé nejslavnější krize, o jejíchž příčinách a návrzích

1) Citováno dle Šíma, J. (ed.): *Právo a obrana jako zboží na trhu*. Liberální institut. Praha, 1999, s. 43.

řešení bylo napsáno poměrně mnoho, přičemž jako jediné možné řešení vidí politici (kde jsou ekonomové?) ve státních intervencích, v dodatečné emisi měny.

Není nutné analyzovat blíže funkci trhu. Je pouze vhodné si připomenout, že existuje dělba práce a ta je zřejmě efektivnějším způsobem produkce, než kdyby si každý jedinec vyráběl všechnu pro něho potřebnou produkci sám. Nehledě na to, že s postupem technologií to ani není prakticky možné. Trh tedy existuje jak v „kapitalismu“, tak v „socialismu“.

Na trhu se setkávají nabízející, kteří chtějí směniti za peníze, a poptávající, kteří za ně chtějí získat nějaké zboží. Cílem prodejců je maximalizace ceny, zatímco kupující si přeji pravý opak, cenu co nejnižší. Na trhu se tyto protichůdné zájmy střetávají, k transakci dojde pouze v případě, že obě strany jí získávají (jde o dobrovolnou směnu). Nabízející si musí cenit obnosu, který mu kupující nabízí, více než prodávající zboží. Naopak kupující musí preferovat dané zboží před smluvní částkou peněz. Jestliže jsou obě podmínky splněny, pak dojde k obchodu.

Kupující z nabídek, které jsou mu známy, vybere tu nejlevnější. Čím přesněji tedy zná prodejní ceny různých nabízejících, tím se zvyšuje jeho šance nakoupit výhodně. Naopak prodávající se pokouší dosáhnout

nejvyšší ceny. S růstem ceny se však snižuje jeho šance prodat své zboží. Všechny trhy tedy vykazují tendenci směřovat k jediné ceně. Ta by byla ustavena v případě, že by kupující dokonale znali nabídku a žádný prodávající by se tedy nemohl dovolit žádat víc než jeho konkurenti.

Tržní hospodářství neboli tržní ekonomika je taková ekonomika, kde jsou ceny určovány pomocí směny na trhu, především peněží, za cenu, s níž souhlasí obě strany směny.

Vymezení tržní ekonomiky je sporné a arbitrární; je nutné vyčlenit prvek násilí. Dobrovolná směna probíhá i v socialismu, socialistická ekonomika je tedy tržní hospodářství silně monopolizované s centrálním rozdělováním výrobních prostředků.

Obecně lze konstatovat, že každou směnou, která je činěna dobrovolně, nejde tedy o zřejmou loupež, lze označit za tržní hospodářství. Pojem dobrovolnosti je ovšem zcela fiktivní. Například daň je sice dobrovolná dávka, ale dobrovolná je pouze proto, že tak stanoví zákon.²⁾ Známa definice popisuje tržní hospodářství jako ekonomiku, která alokuje zdroje prostřednictvím decentralizovaného rozhodování mno-

2) Peníze jsou zboží jako každé jiné, proto uvádím tento příklad, neboť je obecně známý a lehce představitelný.

ha subjektů (firem a domácností) díky jejich interakcím na trzích zboží a služeb. Dle této definice by bylo možné striktně oddělit „socialistickou“ a „kapitalistickou“ ekonomiku. Problém spočívá v tom, že čistá decentralizace v alokaci zdrojů neexistuje.

Nezbývá, než se smířit s tím, že trhy jsou **obvykle** dobrým způsobem organizace ekonomické aktivity. Na jednu stranu selhalo centrální, komunistické plánování, na druhou stranu je otázkou, zda čistý liberalismus, „laissez-faire“ je životaschopnou filozofií (ne)řízení trhů. Jedno hraniční paradigma je tedy liberalismus, druhé extrém komunismus.

Tímto, poněkud obšírnějším úvodem, chci naznačit, že nelze analyzovat regulaci hospodářské soutěže z pohledu práva, aniž bychom vnímali širší historicko-ekonomický kontext.

Chtění je nekonečné, zdroje jsou omezené

Právo se k pojmu hospodářská soutěž staví, například, konstatováním, že chvályhodné projevy soutěživosti jsou provázány negativními jevy jako je snaha získat zákazníky levnými, ale nekvalitními výrobky, snaha soutěž vůbec vyloučit a podobně. V některých učebnicích prá-

va se uvádí,³⁾ že hospodářská soutěž na straně poptávky je provázána zpravidla a převážně negativy vyvolané faktem, že nabídka je deficitní. Jako příklad uvádí tlak na zvyšování cen podmíněný existencí ochoty vyšší ceny platit! Ale to je přeci základní axiom ekonomie; zdroje jsou omezené a trh vyrovnává nabídku s poptávkou přes ceny.

Právní teorie vnímá rozdíl mezi právem na ochranu hospodářské soutěže a právem proti nekalé soutěži. Potírání nekalosoutěžních praktik předpokládá existenci soutěžního prostředí a je zaměřeno na dodržování poctivosti soutěže. Právo kartelové zastupuje autoregulační vliv soutěžního prostředí v situacích, kdy soutěž vůbec neexistuje. Ekonomické paradigma takového dělení nevnímá, protože tvrdí, že zásahy do ekonomiky prostřednictvím práva (například), jsou omezujícím faktorem rozvoje tržního hospodářství, přičemž právě existence a projekce práva hospodářské soutěže do reality je příčinou, nikoli důsledkem tržní nerovnováhy. V další části textu proto nebudu důsledně rozlišovat shora naznačené dělení, které právní věda používá.

V uvedených souvislostech nelze souhlasit s názory v učebnicích prá-

3) Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo.* C.H.Beck, Praha, 2004, s. 286.

va, které tvrdí, že omezování soutěže bez možnosti právního postihu a nápravy by zvyšovalo možnost omezovatele (rozuměj podnikatele), dosáhnout jeho ekonomických cílů na úkor ostatních soutěžitelů, ale i na funkčnost ekonomického řádu založeného na svobodné soutěži⁴⁾ (rozuměj na svobodné soutěži regulované právem!).

Nicméně právo, tu jako faktor podporující, onde jako faktor omezující, je nutné respektovat, byť s vědomím, že pro oblast hospodářské soutěže je to víceméně ku škodě.⁵⁾

Nejlepší je takové jednání, které přináší blaženost největšímu počtu

Právo hospodářské soutěže se zabývá přímou regulací této soutěže, přičemž jeho úkolem je chránit pozitivní funkce hospodářské soutěže. Neboli jinak, explicitněji řečeno,

4) Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo.* C.H.Beck, Praha, 2004, s. 400.

5) O nefunkčnosti práva hospodářské soutěže, respektive o jeho funkčnosti omezené, svědčí mnoho příkladů z praxe nejen v České republice (potravinové řetězce, ČEZ, státem dotované České dráhy, zemědělská politika EU, regulace finančního sektoru, vypovídací schopnost výstupů ratingových agentur, nadměrná emise měny a monopol státu na její tisk, masivní podpora automobilového průmyslu a podobně).

právo hospodářské soutěže chrání spotřebitele před negativy volného trhu. S tímto osobně nemohu souhlasit, neboť se v realitě evidentně jedná pouze o projekci práva do ekonomické reality v tom smyslu, že nelze chránit všechny spotřebitele, a ani to není cílem, nýbrž pouze spotřebitele vybrané.

Zajímavý pohled mají opět někteří právníci, když tvrdí, že obecný smysl právní úpravy spočívá v prosazování principu *neminem leadere*, přičemž tento princip promítnutý do práva soutěžního by znamenal zákaz konkurence vůbec. S obdobnou logikou lze tvrdit opak: Prosazování principu *neminem leadere* znamená neexistenci práva hospodářské soutěže, nebo alespoň jeho významnou minimalizaci.

S názorem, že podstata hospodářského soutěžení spočívá v poškozování konkurentů⁶⁾ snad ani nemá smyslu polemizovat. Pro pochopení (ne)logičnosti regulace hospodářské soutěže mají však shora uvedené vybrané názory zásadní význam. Netvrdím, že nekalosoutěžní praktiky není nutné právně regulovat; tvrdím pouze, že předmětná regulace je v mnoha ohledech příčinou existence monopolů, příčinou růstu

6) Profesor Eliáš in: Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo.* C.H.Beck, Praha, 2004, s. 287.

cen, v konečném důsledku příčinou existence stávajícího stavu, který jsme zvykli pojmenovávat „finanční krize“ a tedy příčinou „neochrany“ spotřebitele.

Je zřejmé, že ani taková věda jako právo si neumí poradit s podstatou lidského chování, kterou je uvědomělé jednání za účelem dosažení cíle; v souvislostech za účelem tvorby kladného *cash flow*. Učebnice práva hospodářské soutěže to v podstatě přiznávají tvrzením typu: **Hospodářská soutěž má dva velké nepřátele - přílišnou svobodu a nedostatek jakékoli regulace na straně jedné a přílišnou regulaci a omezování podnikatelské svobody na straně druhé.**⁷⁾ **V reálné praxi potom nejde o nic jiného, než o stanovení limitů, ve kterých se má ekonomika legálně pohybovat. Řečnickou otázkou je pouze to, kdo a pro koho limity definuje a kdo z toho má prospěch.**

V českém právu je postih nekalé soutěže zahrnut do ustanovení § 44 až § 55 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), přičemž vlastní úprava postihu je koncipována v generální klauzuli, včetně demonstrativního výčtu nekalosoutěžního jednání.

7) Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo.* C.H.Beck, Praha, 2004, s. 397.

Speciálním zákonem je zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992 Sb., zákon na ochranu spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o regulaci reklamy“). Trestní postih nekalé soutěže je upraven v § 149 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“). Nutno zdůraznit, že nekalá soutěž je deliktem objektivní povahy, u něhož zákon nevyžaduje zavinění.

Vzhledem k rozsahu problematiky se budu dále zabývat pouze právní úpravou ochrany hospodářské soutěže v kontextu se zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně hospodářské soutěže“) a relevantními ustanoveními obchodního zákoníku.

Je jen málo oblastí, které by se vyznačovaly takovou mírou jednostranného uvažování, takovou mírou všeobecného odsouzení, takovým rozsahem historické desinterpretace a takovou intenzitou vládních zása-

hů, jako je oblast monopolů a protimonopolní politiky. Dnes a denně slyšíme o nutnosti dalšího zákona nebo dalšího zákroku proti mocným monopolům, proti snaze kartelů rozdělit si trh, proti pokusům velkých obchodních řetězců mít „příliš nízké“ ceny, nebo snaze EU prodat zemědělské výrobky „pod náklady“. Právníké učebnice se zároveň hemží teoriemi o predátorském snižování cen a teoriemi o konstrukci daní, které by odčerpaly „monopolní“ zisky. Jak etastičtí ekonomové či politikové, tak i jejich tzv. protržní soukmenovci se ve většině výše zmíněných případů shodnou na jediném řešení: větší, případně rozhodnější úloze státu a silnější „ochraně konkurence“.

Je zřejmé, že největší myslitelná monopolní struktura – stát jako negace trhu nemůže nikdy sloužit „k ochraně konkurence na trhu“ a že monopoly existují pouze tam, kde nad nimi drží ochrannou ruku právě stát.⁸⁾

Co jsme dnes dokázali, bylo kdysi jen představou

O (ne)významu antimonopolního zákonodárství snad nejlépe vypovídá anekdota:

Potkají se tři podnikatelé ve vězeňní a ptá se jeden druhého, za co byli

8) Srovnejme problém „monopolu“ ve vnímání společnosti Microsoft a ČEZ.

odsouzeni. První podnikatel: „Já tu jsem pro to, že jsem prodával své výrobky, které byly tak kvalitní, že si je všichni lidé kupovali, za ceny, které byly vyšší než ceny výrobků mých konkurentů. Byl jsem obviněn ze zneužívání dominantního postavení na trhu a odsouzen.“ „A co ty?“, ptají se ostatní druhého podnikatele. Druhý podnikatel: „Také vyrábím výrobky, které lidé rádi kupují. Jsem nejlepší v oboru, a tak si mohu dovolit prodávat výrobky levněji než moji konkurenti. Ale právě nízké ceny v porovnání s konkurencí se nelíbily úředníkům, kteří dohlížejí na tzv. hospodářskou soutěž. Obvinili mne z cenového podbízení a byl jsem za prodej mých výrobků za nízké ceny odsouzen.“ Třetí podnikatel: „Pánové, věděl jsem o těchto úskalích, která na podnikatele čekají. A protože jsem nechtěl dopadnout tak jako vy dva, rozhodl jsem se, že nebudu prodávat za vyšší ceny, než mají moji konkurenti, ani za ceny nižší, ale že zvolím zlatou střední cestu. Stanovoval jsem tedy stejné ceny, jaké měla konkurence. Ale ani toto mé počínání se úředníkům nelíbilo, byl jsem obviněn z cenové koluze a odsouzen.“⁹⁾

Je zřejmé, že právní věda, respektive právníci jako nástroj fikce, které říkáme stát, pouze reflektují tvorbu

9) <http://www.libinst.cz/stranka.php?id=61&highlight=monopol>.

právních norem regulujících hospodářskou soutěž na poptávku politiků, kteří sledují pouze a jenom svoje individuální zájmy. Poněkud nešťastnou se potom jeví snaha právníků zasahovat do ekonomické reality, kterou jsou ne vždy a ne všichni schopni vnímat ve všech souvislostech, o čemž svědčí některé shora uvedené názory předních profesorů práva.¹⁰⁾

Jak je však již několikrát uvedeno, nezbyvá, než se s regulací hospodářské soutěže smířit a vzít na vědomí, že antimonopolní zákonodárství, jež primárně způsobilo stav nazývaný „finanční krize“ spěje ještě k větší regulaci a větší podpoře monopolů, byť pod zástěrkou tvorby nástrojů, majících tuto krizi zastavit. Spojení ekonomicky neerudovaných právníků sledujících své vlastní individuální zájmy s poptávkou politiků neerudovaných v tomtéž a sledujících pro změnu svoje vlastní zájmy, vyúsťuje ve zvláštní závěr vyslovený profesorem Hajnem:¹¹⁾ Rovnováha nabídky a poptávky je prakticky nedosažitelná (v *regulovaném prostředí jistě – poznámka autora*) a i tehdy, byla-li by dosažena, by by-

10) Na druhou stranu nutno přiznat, že ekonomové naopak infiltrují do prostředí práva, jako například autor této práce.

11) Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo.* C.H.Beck, Praha, 2004, s. 286.

la málo stimulující. Argumentace vskutku brilantní; zbývá pouze dodat, že stimulatorem je zde pravděpodobně myšleno právo hospodářské soutěže.

Nekalá soutěž je stháná obecným zákazem nekalé soutěže vůbec.

V českém právu je obsažena v § 44 odst. 1 obchodního zákoníku: je zakázáno jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěžitele a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Tato nekonkrétní formulace způsobuje v praxi pochopitelně různé možnosti výkladu, spočívající, například, v již obligátním případě společnosti ČEZ, která se samozřejmě chová v souladu s dobrými mravy a nezpůsobuje újmu spotřebitelům, neboť je v zájmu tzv. státu, aby tomu tak bylo. Ekonomickým paradigmatem nahlíženo, způsobuje jeden soutěžitel újmu druhému již pouze tím, že je schopen realizovat své produkty na trhu za ceny nižší než spotřebitel druhý. Argumentem právníka zcela jistě bude, že tak tomu není, a že je nutné posuzovat případy *ad hoc*. Aplikace generální klauzule pro (ne)rozvoj volného trhu záleží v moudrém a spravedlivém rozhodnutí soudu, což je právě, vzhledem k existenci individuálních zájmů lidí, velmi nebezpečné. Zcela jistě lze uvést příklady rozhodovací soudní praxe, nicméně to, co soud označí za nekalosoutěžní

jednání dle generální klauzule, se může laikovi, ekonomovi jevit nelogické a analogicky naopak. Nehledě na skutečnost, že lze poměrně bezproblémově argumentovat existencí tzv. zájmu státu.

V § 41 obchodního zákoníku je sice stanoveno, že soutěžitelé mají právo svobodně rozvíjet svou činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu...ale jsou povinni přitom dbát právně závazných pravidel. Přeloženo do řeči ekonomů lze svobodně rozvíjet svoji činnost, ale pouze do určitého stupně rozvoje, respektive lze rozvíjet svoji činnost, ale pouze u těch subjektů (dokonce monopolů) u kterých to, v souladu s právem, povolí stát. Tedy uplatňování antimonopolního práva je ve své podstatě kontraproduktivní a není ku prospěchu ani straně nabídky ani straně poptávkové.

Význam má (otázkou je jaká mají být měřítko) uplatňování sankcí v případě nekalosoutěžního jednání specifikovaného v § 44 odst. 2 obchodního zákoníku. **Zákon na ochranu hospodářské soutěže** reaguje na požadavek implementace práva evropského, zejména článků 81 a 82 Smlouvy o založení Evropského společenství.

Vnímám teoretický rozdíl mezi ochranou hospodářské soutěže (ve smyslu zákona na ochranu hospodářské soutěže) a ochranou hospodářské soutěže proti nekalé soutěži

(ve smyslu obchodního zákoníku), nicméně praktické dopady při realizaci obou právních norem do praxe uvedený rozdíl, alespoň částečně, smazávají. Stejně tak vnímám rozdíl v uplatňování sankcí za porušení uvedených právních norem.

Zákon na ochranu hospodářské soutěže upravuje chování soutěžitelů na trhu, přičemž zakazuje nebo upravuje podmínky dohod soutěžitelů, zneužívání dominantního postavení a spojování soutěžitelů.¹²⁾

Rozhodování o tom, zda je či není ohrožena hospodářská soutěž, spadá do pravomoci Úřadu na ochranu hospodářské soutěže. Automaticky se předpokládá, že Úřad je tou institucí, která ochrání spotřebitele před monopoly. Komentáře paradigmatem práva není třeba, komentář z pohledu ekonomie je již uveden výše.

Příkladem budiž pouze snaha evropské automobilové lobby o získání tzv. státní pomoci. Brusel sice prozatím tlaku odolává a zkoumá, zda národní injekce neznamenají nedovolené konkurenční výhody, nicméně je pravděpodobně pouze otázkou

12) Nevím, jestli zajímavé, nicméně skutečné je, že zákon se nevztahuje na jednání soutěžitelů v oblasti výroby zemědělských produktů, pokud soutěžitelé jednají v souladu s právem Evropského společenství.

časů, kdy tlaku lobby podlehnou.¹³⁾ Právní věda se možná s problémem vypořádá úpravou předmětných zákonných norem a uvede dočasné kolizní situace do souladu s právem. Vedlejším účinkem bude sice vytvoření další nerovnováhy na volném trhu, ale to je již problém mimo oblast práva a tedy i právních teoretiků a praktiků.

Závěrem je vhodné doplnit, že porušování zákona na ochranu hospodářské soutěže je pokutováno¹⁴⁾ v souladu s § 22 tohoto zákona. Úřad může podle § 23 citovaného zákona při zjištění porušení zákazů rozhodnout o uložení opatření k napravení.

Ustanovení § 44 odst. 2 obchodního zákoníku jsou konkrétním vyjádřením obsahu generální klauzule. Regulace hospodářské soutěže se týká zejména:

- reklamy a označení zboží a služeb,
- vyvolání nebezpečí záměny a parazitování na pověsti,
- podplácení a zlehčování.

13) V tu chvíli, v rámci „vyššího zájmu“ dojde k výjimce při ochraně hospodářské soutěže, přičemž se již nebude zajímat o to, proč automobilovému průmyslu klesá prodej, když poptávka není zcela jistě uspokojena.

14) Absurdní se jeví skutečnost, že pokuta je příjmem státního rozpočtu a jako taková může být použita například k poskytnutí dotací zemědělcům, čímž stát sám porušuje pravidla hospodářské soutěže (v ekonomickém smyslu), byť v souladu se zákonem.

Reklamu jako marketingový nástroj, umožňující nekalosoutěžní jednání upravuje zákon o regulaci reklamy. Tento zákon obsahuje více méně kauzistické zákazy, proto není nutné jej blíže analyzovat. Skutková podstata klamavé reklamy spočívá v šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho produktech, které jsou způsobilé vyvolat klamavou představu a zjednat tím jednomu podniku prospěch na úkor druhého.

Skutková podstata klamavého označení zboží a služeb spočívá ve způsobilosti vyvolat mylnou domněnku o původu zboží nebo jeho vlastnostech. V praxi dochází k souběhu s parazitováním na pověsti podle § 48 obchodního zákoníku.

U skutkové podstaty vyvolání nebezpečí záměny jsou zakázána jednání, jež jsou způsobilá vyvolat dojem zaměnitelnosti soutěžitelů nebo jejich produkce a tím jednoho ze soutěžitelů poškodit.

U parazitování na pověsti se jedná o využívání pověsti jiného podniku nebo jeho produkce pro získání prospěchu pro podnik vlastní, kterého by jinak tento podnik nedosáhl. V podstatě jde o rozšíření úpravy uvedené v § 196 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Nejedná se tedy pouze o ochranu dobré pověsti, ale o využívání této pověsti s cílem získat v hospodářské soutěži vlastní prospěch tím, že

podnik využívá image podniku jiného.

U skutkové podstaty podplácení nutno rozlišovat rozdíly s trestným činem podplácení podle § 16 trestního zákona, které spočívají zejména v možnosti sankcionovat i právnickou osobu a v tom, že postih za nekalou soutěž je výlučně věcí soukromoprávní a ne veřejnoprávní. Nekalosoutěžního jednání se dopustí ten, kdo nabídne nebo poskytne prospěch osobě, za účelem získání předností pro sebe na úkor jiného soutěžitele.

Skutková podstata zlehčování spočívá v uvedení nebo rozšiřování nepravdivých údajů o poměrech nebo produkci jiného soutěžitele, které jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přinést újmu.

„Pokládáme tyto pravdy za samozřejmé“ – Deklarace nezávislosti USA

Hospodářská soutěž je chráněna právem na ochranu hospodářské soutěže a právem proti nekalé soutěži. Potírání nekalosoutěžních praktik předpokládá existenci soutěžního prostředí a je zaměřeno na dodržování poctivosti soutěže. Kartelové právo zastupuje (údajně) autoregulační vliv soutěžního postavení v situacích, kdy soutěžní pro-

středí neexistuje vůbec. Z logiky věty předchozí vyplývá, že právo (uměle definovaná norma) vytváří soutěžní prostředí!

Lze se částečně ztotožnit s existencí práva proti nekalé soutěži; byť pouze zbývá kazuisticky definovat průměrného spotřebitele (míněno s jistou dávkou ironie), nelze se však v uvedených souvislostech vyrovnat s existencí práva kartelového.

Jak je několikrát uvedeno, podstatou lidského konání je to, že člověk jedná za účelem dosahování svých cílů. Neexistuje tedy nic takového jako zájem státu (protože neexistuje stát), nic takového jako zájem politické strany (protože neexistují politické strany) ani nic takového jako zájem jakéhokoli úřadu nebo instituce (protože ani tato instituce neexistuje). Existují pouze zájmy jednotlivců a ti se je, prostřednictvím uvedených fiktivních institucí, snaží dosahovat, k čemuž si, mimo jiné, vytvářejí právní normy.

Individuální svoboda potom nemůže být slučitelná se současným systémem založeným na legislativě. Respektive může být, ale pouze pro ty individuality, které mají moc vytvářet část fiktivní reality tím, že tvoří právní normy.

*Ing. Jaroslav Charvát, MBA, LL.M.
výkonný ředitel
Ústav práva a právní vědy, o.p.s.*